

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS EKSTREMALIŲ SITUACIJŲ KOMISIJOS POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2009-05-05 Nr. 73-3

Vilnius

Posėdis įvyko 2009-05-05 (10.00–11.00 val.) Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijoje, Šventaragio g. 2, Vilniuje.

Posėdžio pirmininkas – Raimundas Palaitis, vidaus reikalų ministras, Lietuvos Respublikos Vyriausybės Ekstremalių situacijų komisijos (toliau – VESK) pirmininkas.

Posėdžio sekretorius – Rimantas Žemaitis, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – PAGD) Civilinės saugos valdybos Civilinės saugos veiklos organizavimo skyriaus vyresnysis specialistas.

Dalyvavo:

VESK nariai:

Raimundas Palaitis – vidaus reikalų ministras, VESK pirmininkas;

Remigijus Baniulis – PAGD direktorius;

Rimvydas Gradauskas – Susisiekimo ministerijos sekretorius;

Romualdas Sabaliauskas – Sveikatos apsaugos ministerijos sekretorius;

Vytautas Grušauskas – Žemės ūkio ministerijos sekretorius;

Arvydas Survila – Krizių valdymo centro prie Krašto apsaugos ministerijos direktorius.

Įgalioti asmenys:

Genadijus Kuznecovas – Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos vado pavaduotojas;

Saulius Skvernelis – Policijos generalinio komisaro pavaduotojas;

Gediminas Markauskas – Valstybinės aplinkos apsaugos inspekcijos Avarijų prevencijos ir valdymo skyriaus vedėjas;

Andrejus Budakov – Krašto apsaugos ministerijos Jungtinio štabo karo medicinos gydytojas;

Kasparas Rimšelis – Valstybės saugumo departamento pareigūnas;

Kiti asmenys:

Kazimieras Lukauskas – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktorius;

Vytautas Gailius – Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centro direktorius;

Artūras Račkauskas – PAGD direktoriaus pavaduotojas;

Vygandas Kurkulis – PAGD direktoriaus pavaduotojas;

Mindaugas Kašinskas – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Skubios veiklos ir užkrečiamųjų ligų centro vedėjas;

Marius Vitėnas – Susisiekimo ministerijos Transporto aplinkos ir pavojingų krovinių vežimo skyriaus vyriausiasis specialistas;

Viktoras Burbulis – PAGD Civilinės saugos valdybos Gyventojų apsaugos ir planavimo skyriaus vedėjo pavaduotojas.

DARBOTVARKĖ

Informacinis pranešimas „Dėl gaisringumo atvirose teritorijose ir miškuose padidėjimo“.

Svarstomas klausimas „Pasirengimas naujo tipo gripo (kilusio Meksikoje ir JAV) grėsmei, būtinų priemonių šiai ligai stabdyti Lietuvoje numatymas ir įgyvendinimas“.

Posėdžio pirmininkas vidaus reikalų ministras Raimundas Palaitis pasveikino VESK posėdžio dalyvius, supažindino su darbotvarke ir paprašė pradėti posėdį.

1. IŠKLAUSYTAS INFORMACINIS PRANEŠIMAS.

Dėl gaisringumo atvirose teritorijose ir miškuose padidėjimo.

Pranešėjas **Vygandas Kurkulis**, pateikęs grafikuose ir lentelėse pavaizduotą statistinę medžiagą apie gaisrus atvirose teritorijose ir miškuose (per šių metų ir praėjusių kelerių metų atitinkamus laikotarpius), detalai papasakojo apie šiuos gaisrus ir jų priežastis, pažymėdamas, kad šiais metais jau įvyko 5311 gaisrų, kurių metu išdegė beveik 15,5 tūkst. hektarų atvirų teritorijų – miškų, pievų, durpynų. Gaisrų skaičius per pirmuosius keturis šių metų mėnesius artėja prie per visus 2008 m. įvykusių gaisrų skaičiaus. Iki praėjusios savaitės pabaigos ugnis nusinešė 3 žmonių gyvybes, gaisruose sužaloti 2 žmonės, sunaikinti 8 pastatai. „Situacija rimta, tačiau mes aktyviai dirbame ir tikimės, jog šiais metais gaisringumas nepasieks 2006 metų lygio, kai atvirose vietose buvo įsiplieskusi daugiau nei 13,6 tūkst. kartų, išdegė 36,5 tūkst. hektarų atvirų teritorijų,“ – sakė pranešėjas. Pasak jo, ypač daug gaisrų atvirose teritorijose kyla Vilniaus apskrityje (šią apskritį vejasi Kauno apskritis) – iki šių metų gegužės 3 dienos jų buvo jau 1555. Pranešėjas akcentavo, kad dažniausiai pievų gaisrų kyla privačiose teritorijose aplink Vilniaus miestą, ypač prie ežerų ir upių pakrančių, todėl daroma prielaida, jog pernyktė žolė deginama ruošiantis parduoti sklypus, kad šie pirkėjams atrodytų patrauklesni. Gaisringumas žemės ūkio paskirties teritorijose yra gerokai sumažėjęs, nes ūkininkai buvo perspėti dėl galimų sankcijų – išmokų paramos nutraukimo ir pan. – taikymo. Baigdamas Vygandas Kurkulis pažymėjo, kad PAGD, kartu su miškininkais ir aplinkosaugininkais imasi visų priemonių, kad šie gaisrai būtų laiku pastebėti ir užgesinti (neleidžiant jiems išplisti), PAGD yra sutelktas ir jau antrą savaitę veikia operacijų centras.

Toliau vykusioje diskusijoje (R. Palaitis, V. Kurkulis, V. Grušauskas, R. Baniulis, G. Markauskas, A. Survila) buvo aptartos šių gaisrų kilimo priežastys ir galimos papildomos prevencinės priemonės jiems išvengti (kreiptis į švietimo ministrą, kad būtų suaktyvintos priešgaisrine tematika pamokos vaikams, dėl Lenkijoje vykdomos kontroliuojamos žolės deginimo praktikos taikymo Lietuvoje, aplinkosaugininkų, miškininkų, ugniagesių bendradarbiavimo ir reidų sausringuoju periodu suaktyvinimo, žemės savininkams, deginantiesiems žolę (ražienas) - iš dalies ar visai nemokėti išmokų ir t. t.).

Atsižvelgdamas į R. Baniulio nuomonę, R. Palaitis pasiūlė Žemės ūkio ministerijai inicijuoti VESK posėdį, jeigu sausas periodas užsitęstų, prasidėtų sausra ir padidėtų gaisringumas, taip pat, kad šiame posėdyje minėta ministerija pateiktų papildomas priemones, siekiant išvengti šių gaisrų arba sumažinti jų skaičių.

2. SVARSTYTA.

Dėl pasirengimo naujo tipo gripo (kilusio Meksikoje ir JAV) grėsmei, būtinų priemonių šiai ligai stabdyti Lietuvoje numatymas ir įgyvendinimas.

Pranešėjas **Romualdas Sabaliauskas** posėdžio dalyvius informavo, kad valstybės jau nuo 2008 m. dirbo pagal 3 gripo pandemijos pavojaus etapą – žmonėms nustatytas naujo potipio viruso sukeltas gripas, tačiau neįrodyta, kad šiuo virusu žmogus gali užsikrėsti nuo žmogaus. 2009 m. balandžio 27 d. Pasaulio sveikatos organizacija (toliau – PSO) paskelbė 4-ąjį gripo pandemijos pavojaus etapą – nustatomi nedideli grupiniai susirgimai, sukelti naujo gripo viruso potipio, tačiau infekcijos plitimas labai ribotas ir tai rodo, kad virusas nėra gerai prisitaikęs žmonių populiacijoje. 2009 m. balandžio 29 d. PSO paskelbė 5-ąjį gripo pandemijos pavojaus etapą – virusas plinta didesnėse žmonių grupėse, jo paplitimas lokalus, gripo virusas geriau prisitaikęs žmonių populiacijoje. Didelė gripo pandemijos rizika. Naujas gripo virusas turi kiaulių gripo (2 skirtingi tipai), paukščių gripo ir žmogaus gripo virusų genetinių komponentų. Nėra paaiškinimų, kodėl virusas labiau virulentiškas Meksikoje, lyginant su kitomis pasaulio šalimis. Remiantis turimais duomenimis galimas gripo A/H1N1 perdavimas nuo žmogaus žmogui. Nėra informacijos, ar populiacija turi šiam virusui imunitetą, susidariusį nuo praeitų gripo infekcijų. Mirštamumas nėra žinomas, tačiau pagal turimus duomenis jis nėra didelis.

Pranešėjas apžvelgė situaciją pasaulyje, Europos Sąjungoje ir Lietuvoje. Iki 2009 m. gegužės 5 d. apie šio viruso sukeltus galimus arba patvirtintus susirgimus pranešta iš 22 šalių, viso 1085 susirgimų. Europoje apie galimus arba patvirtintus gripo A/H1N1 viruso sukeltus susirgimus pranešimai gauti iš 12 šalių (Austrijoje – 1, Danijoje – 1, Prancūzijoje – 2, Vokietijoje – 8, Airijoje – 1, Italijoje – 2, Nyderlanduose – 1, Ispanijoje – 54, Šveicarijoje – 1, Jungtinėje Karalystėje – 18,

nesusijęs su kelionėmis į Meksiką). Europos Sąjungai nepriklausančiose šalyse: Meksikoje – 590 (25 mirties atvejai), Jungtinėse Amerikos Valstijose – 226 (1 mirties atvejis), Kanadoje – 101, Kolumbijoje – 1, Kosta Rikoje – 1, Hon Konge Kinijoje – 1, Izraelyje – 3, Korėjos Respublikoje – 1, Naujojoje Zelandijoje – 5, El Salvadore – 2).

Pranešėjas informavo, kad Lietuvoje nėra galimų ar patvirtintų gripo A/H1N1 viruso sukeltų susirgimų ir papasakojo apie Lietuvoje vykdomą pasirengimą gripo pandemijai.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. sausio 23 d. nutarimu Nr. 67 (Žin., 2008, Nr. 16-554) yra patvirtinta Valstybinė pasirengimo gripo pandemijai programa. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. vasario 12 d. įsakymu V-106 (Žin., 2009, Nr. 20-804) patvirtintas Pasirengimo gripo pandemijai veiksmų planas pagal gripo pandemijos etapus. Įgyvendinant Valstybinės pasirengimo gripo pandemijai programos (Žin., 2008, Nr. 16-554) įgyvendinimo 2008-2009 metų plano 1.4. priemonę, valstybės valdymo institucijos, įstaigos, apskričių viršininkų administracijos įpareigotos 2009 m. I ketvirtį parengti pasirengimo gripo pandemijai planus (priemonių planus) – civilinės saugos parengties ekstremalioms situacijoms planų sudedamąsias dalis arba priedus. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. vasario 26 d. įsakymu Nr. V-141 (Žin., 2009, Nr. 27-1079) patvirtintos Valstybės valdymo institucijų, įstaigų, apskričių administracijų, savivaldybių ir kitų asmenų pasirengimo gripo pandemijai planų (priemonių planų) rengimo rekomendacijos ir kiti teisės aktai.

R. Sabaliauskas išvardijo pasaulyje ir Europoje rengiantis gripo pandemijai vykdomas priemones, pažymėdamas, kad PSO koordinuoja šalių pasirengimą gripo pandemijai ir veiksmus jos metu, Europos Komisija koordinuoja Europos Sąjungos Šalių Narių veiksmus. 2009-04-30 Liuksemburge vyko Europos Sąjungos Šengeno narių sveikatos apsaugos ministrų tarybos posėdis, kuriame buvo susitarta kartu su Europos Komisija ir PSO imtis bendrų veiksmų:

1. Prevencinėje veikloje (kelionių ir keliautojų apsauga, piliečių apsauga šalyse).
2. Stebėsenos ir priežiūros srityse – nuolat keistis informacija apie viruso plitimą.
3. Diagnostikos ir gydymo srityje – pasinaudoti savo pajėgumais nustatant diagnozę, optimaliai naudoti turimas antivirusinių vaistų atsargas.
4. Laiku teikti tikslią ir nuoseklią informaciją visuomenei (gali būti naudojami visi turimi visuomenės informavimo kanalai)
5. Mokslo ir technologijų srityje - bendradarbiauti tarpusavyje tarp šalių narių, kuriant naują vakciną.

Veiksmų koordinavimui organizuojamos Skubaus išpėjimo ir Reagavimo sistemos (EWRS) bei Sveikatos saugumo komiteto nariams skirtos audiokonferencijos, kuriose vertinama dėl gripo A/H1N1 susiklosčiusi situacija pasaulyje, dalijamasi naujausia informacija, derinami Europos ligų Prevencijos ir Kontrolės centro (ELPKC) ir PSO parengti dokumentai, teikiamos rekomendacijos šalims ir t. t. 2009 m. balandžio 30 d. priimtas Europos Komisijos sprendimas pakeisti sprendimą 2002/253/EB, nustatantį atvejų (ligų) apibrėžimus, naudotinus pateikiant duomenis apie užkrečiamąsias ligas į Bendrijos tinklą pagal Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 2119/98/EB (papildytas gripo A/H1N1 viruso sukkelto atvejo apibrėžimu).

Pranešėjas išvardijo ir **Lietuvoje vykdomas priemones**: informacijai gauti ir perduoti naudojami oficialūs PSO ir Europos Sąjungos informaciniai tinklai (EWRS, PSO TSPT koordinavimo tinklas), šalyje taikomos visos PSO, ELPKC rekomenduojamos priemonės. Nuo 2009 m. balandžio 27 d. aktyvuotas Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių situacijų valdymo centras. Sveikatos apsaugos ministerija vykdo priemones, numatytas Valstybinėje pasirengimo gripo pandemijai programoje ir veiksmus pagal Pasirengimo gripo pandemijai veiksmų planą pagal gripo pandemijos etapus, vertinami išteklių, esantys Valstybės medicinos materialinių išteklių rezerve, pasirengiama operatyviai naudoti turimas antivirusinių vaistų, skirtų gripo gydymui ir profilaktikai, atsargas. Sustiprinta gripo epidemiologinė priežiūra. Pratęstas informacijos teikimas apie registruotus gripo atvejus. Sustiprinta medicininė karantininė kontrolė oro ir jūrų uostuose, platinama informacija keliautojams, grįžtantiems iš vietovių, kuriose nustatyti gripo A/H1N1 viruso sukelti susirgimai. Pateikta informacija Tarptautiniam Vilniaus oro uostui, Kauno oro uostui, Tarptautiniam Palangos oro uostui, Valstybiniam turizmo departamentui prie Ūkio ministerijos, kitoms institucijoms dėl gripo

A/H1N1 viruso įvežimo atvejų informacijos, kuri turi būti suteikiama išvykstantiems keliautojams. Oro uostuose, tarptautiniuose masiniuose renginiuose platinami lankstinukai, bukletai, informaciniai plakatai keliautojams dėl gripo A/H1N1. Padidintas asmens sveikatos priežiūros įstaigų budrumas. Apskričių ir savivaldybių gydytojams pateikta informacija dėl gripo A/H1N1 diagnostikos ir plitimą ribojančių priemonių. 2009-05-05 organizuojamas pasitarimas apskričių ir savivaldybių gydytojams, kurio metu numatyta aptarti pasirengimo gripo pandemijai 5 etape taikytinas priemonės ir būtinus veiksmus. Kasdien teikiama informacija visuomenei apie situaciją pasaulyje ir taikomas priemonės.

Baigdamas savo pranešimą Romualdas Sabaliauskas pažymėjo, jog Lietuvos gyventojams dėl šio gripo išplitimo mūsų šalyje nereikia stipriai nerimauti, juo labiau profilaktiškai vartoti vaistus. Pasak R. Sabaliausko, nors virusas gali būti perduodamas žmogaus žmogui, jis nėra gerai prisitaikęs plisti, be to, imtasi visų saugumo priemonių, kad susirgimų būtų išvengta ir pasiūlė artimiausiu metu Lietuvoje taikyti šias priemones:

1. Valstybės valdymo, apskričių ir savivaldybių institucijoms parengti pasirengimo gripo pandemijai planus arba juos peržiūrėti ir patikslinti.
2. Asmens sveikatos priežiūros institucijoms įvertinti įstaigos pasirengimą galimai gripo pandemijai ir galimybes įtarti, diagnozuoti ir hospitalizuoti asmenis, įtariamus užsikrėtusius ir susirgusius gripo A/H1N1 viruso sukelta infekcija.
3. Vykdyti pirkimą dėl antivirusinių vaistų įsigijimo, kad būtų papildytas Valstybės medicinos materialinių išteklių rezervas.
4. Sekti EK ir PSO informaciją, dalyvauti audiokonferencijose, atsižvelgiant į gaunamą naują informaciją, informuoti specialistus ir visuomenę.
5. Sustiprinti Lietuvos AIDS centro virusologijos laboratorijos galimybes diagnozuoti gripo A/H1N1 virusą Lietuvoje.
6. Užtikrinti oro ir jūrų uostuose tikrinimus atliekančių institucijų efektyvų bendradarbiavimą, siekiant pagal galimybes laiku išaiškinti asmenis, atvykusius iš šalių, kuriose registruojami gripo A/H1N1 viruso sukelti susirgimai, ir pateikti jiems rekomendacijas dėl tolimesnio stebėjimo.
7. Lietuvos gyventojams rekomenduojama atidėti nesvarbias keliones į šalis, kuriose registruojami gripo A/H1N1 sukelti susirgimai.
8. Teikti aiškia informaciją visuomenei ir rekomendacijas dėl galimų prevencijos priemonių.
9. Institucijoms pagal savo kompetenciją vykdyti kitas pasirengimo gripo pandemijai 5-ame gripo pandemijos pavojaus etape numatytas priemones.

Tuo pačiu klausimu pasisakęs Kazimieras Lukauskas pažymėjo, kad šiandien pasaulyje sparčiai plinta naujo tipo gripo virusas – pavojingas kiaulių gripas, kuris nuo seno gerai žinomas ir gali daugintis daugelyje šiltakraujų gyvūnų. Pirma mirtis nuo kiaulių gripo Meksikoje užregistruota Oaksoje. Tai turistų traukos centras, todėl čia apsilankiusieji galėjo išnešioti virusą. Pasaulyje plintantis virusas sveikatos specialistams kelia didžiausią susirūpinimą, nes jis tapo perduodamas nuo žmogaus – žmogui. Nustatyta kiaulių gripo viruso genetinė atmaina iki šiol nebuvo užfiksuota nei tarp žmonių, nei tarp kiaulių. Tai neįprastas virusas, kuris turi kiaulių, paukščių ir žmogaus gripo virusui būdingų savybių. Užsikrėtimas šiuo viruso tipu tarp kitų gyvūnų rūšių ar žmonių yra labai retas, tačiau kartais gali sukelti susirgimų ir kitoms gyvūnų rūšims. Kitaip tariant, naujasis virusas, gali turėti genetinių mutacijų ir pasiimti kitų rūšių virusų savybių. Kiaulių gripo virusas, kitaip nei kiti gripo virusai, gali būti pavojingas paukščiams ir žmonėms ir įgauti naujų savybių iš kitų gripo virusų. Taigi, kiaulės gali būti tie gyvūnai, dėl kurių gali susidaryti naujas virusas. Kiaulių gripo virusas genetiškai mutavo ir dabar jis perduodamas žmogaus žmogui.

Pranešėjas akcentavo, kad pasirengimas galimai šio gripo pandemijai turi būti vykdomas greitai ir kokybiškai, bendradarbiaujant su tarptautinėmis organizacijomis (kurias įvardijo), kad būtų išvengta pavojingų užkrečiamųjų ligų Lietuvoje ir supažindino su Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (toliau – VMVT) vykdomomis priemonėmis:

1. VMVT pareigūnai kartu su Muitinės departamento pareigūnais jūrų ir oro uostuose tikrina keliautojų bagažą, kad nebūtų įvežami gyvūninės kilmės produktai iš trečiųjų šalių ir šalių, kuriose yra nustatyta šia liga užsikrėtimo atvejų (2009 m. iš 500 atliktų tikslinių patikrinimų išimta ir sunaikinta 135 kg. gyv. kilmės produktų).

2. Sustiprinta įvežamų gyvūnų, jų produktų, žaliavų ir pašarų siuntų ir gyvūninių produktų importo kontrolė pasienio veterinarijos postuose.

3. Teritorinės VMVT įstaigos nuolat stebi kiaulių laikymo vietose kiaulių sveikatos būklę ir sugriežtino biologinės apsaugos priemonių vykdymą jose (per savaitę patikrintos 93 kiaulių laikymo vietos).

4. Bendradarbiaujama ir keičiamasi informacija su atitinkamomis valstybės institucijomis (Muitinės departamentu, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentu, Žemės ūkio ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija) ir kiaulių augintojų asociacija.

5. Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas parengė rizikos vertinimą dėl kiaulių gripo grėsmės pasireiškimo Lietuvoje, kuriame akcentuojama, kad tikimybė kiaulėms užsikrėsti šiuo virusu Lietuvoje yra maža.

6. Stebima užkrečiamųjų ligų situacija Lietuvoje ir pasaulyje.

7. Visuomenei teikiama informacija apie susiklosčiusią užkrečiamųjų ligų situaciją Europoje ir pasaulyje.

8. Pasienio veterinarijos postuose atvykstantiems asmenims dalinami lankstinukai apie kiaulių gripą.

9. VMVT budi 24 val. per parą, vartotojams telefonu (tel. 8 800 40403) atsakinėjama į jiems svarbius klausimus.

10. Teritorinės VMVT dalyvauja savo regionuose rengiamuose ESVC posėdžiuose ir teikia visą susijusią informaciją.

11. Teritorinės VMVT visą susijusią informaciją perduoda privatiems veterinarijos gydytojams, kurie šią informaciją platina savo prižiūrimuose objektuose.

12. Surengti mokymai teritorinių VMVT pareigūnams apie gyvūnų pavojingų užkrečiamųjų ligų likvidavimą

Baigdamas pranešėjas pažymėjo, kad nėra jokios rizikos susirgti H1N1 naujuoju gripu nuo gerai išvirtos kiaulienos ar jos produktų, taip pat nėra duomenų, kad ši liga šiuo metu plinta nuo kiaulių (kiaulienos ar jos produktų), taip pat šią ligą netikslinga vadinti „Kiaulių gripu“ ir pateikė išvadas:

1. Kiaulėms užsikrėsti Lietuvoje yra tik teorinė galimybė.

2. Esamų ir šiuo metu vykdomų priemonių pakanka.

3. Toliau vykdyti numatytas priemonės.

4. VMVT vadovaudamasi gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės ir prevencijos bendraisiais principais pasirengusi kiaulių gripo protrūkiams.

Toliau vyko diskusija dėl nutarimo svarstomu klausimu priėmimo (R. Baniulis, R. Sabaliauskas, R. Palaitis).

NUTARTA:

Situaciją dėl H1N1 naujo gripo grėsmės įvertinti kaip normalią ir kontroliuojamą. Pritarti Sveikatos apsaugos ministerijos vykdomoms priemonėms ir artimiausiu metu pasitikrinti visų tarnybų veiksmų ir funkcijų sklandų vykdymą, organizuojant civilinės saugos stalo pratybas.

Vidaus reikalų ministras
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
ekstremalių situacijų komisijos pirmininkas

Raimundas Palaitis

Posėdžio sekretorius

Rimantas Žemaitis